

Αναγέννηση

Η περίοδος της Αναγέννησης τοποθετείται χρονικά από τα μισά του 15^{ου} ως το τέλος του 16^{ου} αιώνα. Σημαντικά γεγονότα αλλάζουν την εποχή εκείνη το πολιτισμικό, επιστημονικό και πνευματικό πεδίο: η εφεύρεση της **τυπογραφίας** (1455) και της **μουσικής τυπογραφίας** (1476), η **ανακάλυψη της Αμερικής** (1492) και η **Θρησκευτική Μεταρρύθμιση** (1517).

Σε αντίθεση με την περίοδο του Μεσαίωνα παρατηρείται μία στροφή προς τον ορθολογισμό (η εποχή του Γαλιλαίου, του Κοπέρνικου και του Κέπλερ), αναδεικνύεται το αρχαίο ελληνικό πνεύμα και επιχειρείται η αναβίωσή του, η επιστήμη απομακρύνεται από την θρησκεία και η αισθητική τόσο των εικαστικών όσο και των παραστατικών τεχνών επιδιώκει το «ωραίο» της κλασικής αρχαιότητας.

Σημαντικοί καλλιτέχνες της Αναγέννησης:

William Shakespeare (1564-1616)

Leonardo da Vinci (1452 - 1519)

Michelangelo (1475-1564)

Rembrandt (1606-1669)

Χαρακτηριστικά της μουσικής της Αναγέννησης

- Περεταίρω ανάπτυξη της πολυφωνίας
- Εμφανίζεται ο διαχωρισμός των φωνών σε σοπράνο, άλτο, tenόρο και μπάσο
- Η οργανική μουσική αρχίζει να αποκτά αυτονομία
- Τα διαστήματα τρίτης και έκτης εδραιώνονται βάζοντας τα θεμέλια για την χρήση της τρίφωνης συγχορδίας

Τα σημαντικότερα είδη της μουσικής της Αναγέννησης

- **Μαδριγάλι:** μία τετράφωνη σύνθεση με οργανική συνοδεία
- **Μοτέτο :** πολυφωνική χορωδιακή σύνθεση, βασισμένη αρχικά σε μία προϋπάρχουσα μελωδία (είτε κοσμική είτε θρησκευτική) που ονομάζεται cantus firmus. Στην όψιμη μορφή του εμφανίζεται με τρεις έως έξι φωνές και συχνά χωρίς cantus firmus.
- **Λειτουργία:** μουσική επένδυση των βασικών μερών της ρωμαιοκαθολικής λειτουργίας, συνήθως τετράφωνη σύνθεση με cantus firmus δανεισμένο από λειτουργικά μέλη ή κοσμικά τραγούδια.

Σημαντικοί συνθέτες της Αναγέννησης

Παλεστρίνα. [Giovanni Pierluigi da Palestrina (περ.1525 – 1594)]

Ο Παλεστρίνα είναι ο πιο γνωστός συνθέτης της Αναγέννησης, με τον οποίο το πολυφωνικό ύφος φτάνει στην κορύφωσή του. Ο Παλεστρίνα ανέδειξε

Σύμφωνα με την παράδοση ο Παλεστρίνα συνέθεσε την «**Λειτουργία του Πάπα Μαρκέλλου**» (Missa Papae Marcelli) για να πείσει την Εκκλησιαστική σύνοδο του Τριδέντο να μην απαγορεύσει την πολυφωνία.

όσο κανείς άλλος την ανεξαρτησία των φωνών αλλά και την μελωδικότητά τους. Το συνθετικό του ύφος αποτελεί ακόμα και σήμερα την βάση για την διδασκαλία του πολυφωνικού ύφους στους φοιτητές σύνθεσης. Συνέθεσε πάνω από 100 λειτουργίες, επτά βιβλία με μοτέτα και πολλά άλλα, θρησκευτικά κυρίως, έργα.

Ορλάντο ντι Λάσσο [Orlando di Lasso (1532-1603)]

Ο Ορλάντο ντι Λάσσο ήταν αρχιμουσικός στην Ρώμη. Συνέθεσε περισσότερα από 600 θρησκευτικά έργα και εξίσου πολλά κοσμικά.

Άλλοι συνθέτες

Κλεμάν Ζανεκέν [Clement Janequin] (1480-1558) Γάλλος
 Χάινριχ Ίζαακ [Heinrich Isaak] (1450-1517) Φλαμανδός
 Άντριαν Βίλαερτ [Adrian Willaert](1490-1562) Φλαμανδός
 Τομάς Λουίς ντα Βικτόρια [Thomas Louis da Victoria] (1548-1611) Ισπανός
 Μίχαελ Πρετόριους [Michael Praetorius] (1571-1621) Γερμανός
 Γιάκομπους Γκάλλους [Jacobus Gallus](1550-1591) Γερμανός
 Αντρέα Γκαμπριέλι [Andera Gabrielli] (1515-1586) Ιταλός
 Φραγκίσκος Λεονταρίτης (περ. 1518 - περ. 1572) Έλληνας

Οργανική μουσική

Η τελειοποίηση κάποιων μουσικών οργάνων οδηγεί τους συνθέτες σε πειραματισμούς για την δημιουργία ανεξάρτητης οργανικής μουσικής. Εμφανίζονται τα πρώτα σύνολα οργανικής μουσικής που αποτελούνται συνήθως από όργανα της ίδιας οικογενείας. Περιστασιακά εμφανίζονται ομάδες οργάνων από διαφορετικά είδη που προοιωνίζουν την δημιουργία της ορχήστρας.

Τα οργανικά σύνολα παίζουν συνήθως κοσμική, χορευτική μουσική, συχνά με μελωδίες δανεισμένες από γνωστά φωνητικά έργα της εποχής.

Σημαντικά όργανα της εποχής:
 αναγεννησιακό λαούτο, φλογέρες με ράμφος, βιόλα ντα γκάμπα, γκάιντα, hurdy gurdy

Ερωτήσεις

1. Πότε τοποθετείται χρονικά η περίοδος της Αναγέννησης;
2. Ποια σημαντικά γεγονότα σφραγίζουν την περίοδο της Αναγέννησης;
3. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της αναγεννησιακής μουσικής;
4. Ποια είναι τα σημαντικότερα μουσικά είδη της Αναγέννησης;
5. Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι συνθέτες της Αναγέννησης;
6. Τι γνωρίζεται για την «Λειτουργία του Πάπα Μαρκέλλου»;
7. Γνωρίζεται κάποιον Έλληνα συνθέτη της εποχής της Αναγέννησης;
8. Τι γνωρίζεται για την οργανική μουσική της Αναγέννησης;
9. Αναφέρατε μερικά αναγεννησιακά μουσικά όργανα.

Sadler, Michael, *Ιστορία της Μουσικής σε σκίτσα*, εκδ. Γράμματα